

۱۵۰

گنجینه

گزیده بیانات آیت الله عابدینی^۱

خطبه‌های نماز جمعه ۱۷ شهریورماه ۱۴۰۲

سازمان مجامع قرآنی

نشریه ذکر جمعه
با هدف انتشار گزیده بیانات
ائمہ جمعہ قزوین در خطبه‌های نماز
جمعه، هر هفته به صورت الکترونیکی از
طریق شبکه‌های اجتماعی ستاد نماز
جمعه منتشر می‌گردد.
لازم به ذکر است متن بیانات ائمہ
محترم جمعہ، با حذف و اضافات و
ویرایش همراه است و سعی شده
است جهت مطالعه و بهره‌جویی
هرچه بهتر مخاطبین گرامی، اهم
محورها ارائه گردد.

خطبه اول

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى
سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ أَبِي الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَى
مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ الْمَعْصُومِينَ
وَاللَّعْنُ الدَّائِمُ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَجْمَعِينَ مِنَ الْآنَ
إِلَى قِيَامِ يَوْمِ الدِّينِ.

دعوت به تقوا

قَالَ اللَّهُ الْحَكِيمُ فِي كِتَابِهِ الْكَرِيمِ:

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تُقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا
وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ﴾^١

اوصيكم ونفسي بتقوى الله ونظم امركم.
در خطبه‌های نماز جمعه، هر هفته تقوا را یادآوری
می‌کنیم. دانشگاه تقوا دانشگاه گسترده‌ای است.

۱. مسلمانان! در مراقبت از رفتارتان سنگ تمام بگذارید. نکند از دنیا بروید و مسلمان واقعی نباشید (آل عمران: ۱۰۲).

اگر همه هفته‌ها و هر جمعه درباره تقوا بگوییم، [فقط] بخشی از حقیقت تقواست. گویا همه مسائل دینی و قرآنی با محوریت تقوا تنظیم شده است. یعنی ما از مرکز تقوا به هر موضوعی از موضوعات دینی می‌رسیم. البته تقوا را در محوریت همه این‌ها می‌بینیم؛ چراکه تقوا عقل ما را نورانی می‌کند و اراده ما را قوت می‌بخشد و ما به این دو محتاجیم: عقلمان روشن باشد تا بفهمیم و اراده‌مان قوی باشد تا بتوانیم.

اگر ما هم بفهمیم و هم بتوانیم، همیشه در زندگی موفق هستیم. جوانان و فرزندان ما، دانشجو و دانش‌آموز، زن و مرد و زوجین جوان، همه ما باید خوب بفهمیم و وقتی فهمیدیم، بتوانیم به این فهم خود عمل کنیم. برای خوب فهمیدن به تقوا محتاج هستیم؛ چون تقوا ما را روشن می‌کند. برای خوب عمل کردن به اراده قوی نیاز داریم که این هم از طریق تقوا به دست می‌آید.

اربعین حسینی

و جایگاه عدد «چهل» در اندیشه دینی

ایام اربعین را گذرانندیم. این حماسه بزرگ اربعینی الحمد لله هم از نظر جمعیت و حضور مردمی و هم از نظر کیفیت و معرفتی، بهتر از سال‌های گذشته اتفاق افتاد. بسیار جای شکر دارد. راجع به اربعین هم چند کلام ناب دینی را تقدیم می‌کنم که از این حقیقت بیشتر بهره‌مند باشیم:

چهل شب میقات موسی علیه السلام با خدا

چنان‌که می‌دانید، خدای متعال روی عدد چهل حساب کرده و گویی برکاتی را در چهل قرار داده است. درباره میقات موسی با خدا که قرار بود موسی علیه السلام با خدا ملاقات کند، فرمود:

﴿وَوَاعَدْنَا مُوسَىٰ ثَلَاثِينَ لَيْلَةً وَأَتَمَّمْنَاهَا بِعَشْرِ فِتْمَ
مِيقَاتُ رَبِّهِ أَرْبَعِينَ لَيْلَةً وَقَالَ مُوسَىٰ لِأَخِيهِ هَارُونَ

اخْلُفْنِي فِي قَوْمِي وَأَصْلِحْ وَلَا تَتَّبِعْ سَبِيلَ الْمُفْسِدِينَ ﴿١٧﴾

با موسی سی شب (شبانه روز) قرار گذاشتیم؛ اما سی کافی نبود. ده تای دیگر روی آن گذاشتیم و آن را تمام و کامل کردیم. این قرار چهل شبانه روز شد. آن مدتی که موسی در میقات با خدا بود، به برادرش هارون مأموریت داد و گفت: «مأموریت دینی را در مردم انجام بده. مراقب باش که مبادا راه مفسدان را بروی. راه کسانی که اهل فساد هستند در پیش نگیر تا این میقات تمام شود و پیغمبر خدا به میان مردم برگردد.» پس می بینیم که خود خدا به سی رضایت نداد و فرمود: باید چهل شبانه روز شود تا مشمول برکات الهی شود و رسمیت پیدا کند.

۱. برای نزول تورات، با موسی مدت سی شب را قرار گذاشتیم و آن را با ده شب دیگر کامل کردیم؛ وعده خدا در پایان چهل شب عملی شد. موسی وقت حرکت به طرف وعده‌گاه به برادرش هارون سفارش کرد: «جانشین من بین مردم باش و کارها را سروسامان بده. در اداره امور هم، از نظر و روش خرابکارها استفاده نکن» (اعراف: ۱۴۲).

اخلاص چهل روزه

رسول خدا ﷺ فرمودند:

«مَنْ أَخْلَصَ لِلَّهِ أَرْبَعِينَ صَبَاحًا، ظَهَرَتْ يَتَابِعُهُ
الْحِكْمَةُ مِنْ قَلْبِهِ عَلَى لِسَانِهِ.»^۱

هرکس چهل شبانه‌روز خودش را برای خدا خالص کند و تصمیم بگیرد: من می‌خواهم لقمه حرام نخورم، کلام ناروا نگویم، چشمم به گناه آلوده نشود، همه وجودم را از بدی دور بدارم، همه کارهایم را خالص برای خدا قرار بدهم و برای خودنمایی و ریا و برای این و آن نکنم؛ اگر کسی بتواند چهل شبانه‌روز این‌گونه روزگار بگذراند، انقلابی در درون او پیدا می‌شود: چشمه‌های حکمت در قلب او به جوشش درمی‌آید، معنویت از وجود او می‌بارد و این حکمت و معرفت که از جان او می‌جوشد بر زبانش جاری می‌شود؛ یعنی حرف حسابی و اثرگذار می‌گوید و فرهنگ او فرهنگ دیگری می‌شود؛ فرهنگ معنوی می‌شود.

۱. محمد بن محمد شعیری، جامع الاخبار، ج ۱، نجف: الحیدریه، بی‌تا، ص ۹۴؛ ترجمه: هرکس چهل روز خود را برای خدا خالص کند، چشمه‌های حکمت از قلب وی بر زبانش جاری می‌شود.

ما یک علم و دانش معمولی داریم که خیلی اوقات
فایده آن چندان زیاد نیست و گاهی ضرر هم دارد:

«اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ عِلْمٍ لَا يَنْفَعُ وَقَلْبٍ لَا يَخْشَعُ
وَنَفْسٍ لَا تَشْبَعُ وَدُعَاءٍ لَا يُسْمَعُ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ
مِنْ هَؤُلَاءِ الْأَرْبَعِ.»^۱

خدایا! پناه می‌بریم به تو از علمی که بی‌فایده است؛
مدرک دارد؛ ولی فایده و خاصیت ندارد. دانش آن
در ذهن ما هست؛ ولی وقتی به فرزند، دانشجو یا
دانش‌آموزمان می‌گوییم، اثر نمی‌گذارد. اما حکمت
که با معنویت پیدا می‌شود، این علم اثرگذار است و
در نفوس آدم‌ها تأثیر می‌گذارد. هم خود آن کسی که
خدا حکمت را به او عنایت کرده منقلب می‌شود؛ هم
کسانی که حکمت را می‌شنوند منقلب می‌شوند.

خدا حکمت را مجانی به کسی نمی‌دهد. [پیامبر
اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ] فرمودند: «هرکس چهل شبانه‌روز بکوشد
که همه چیز او برای خدا باشد، آنگاه این انقلاب
معنوی را در درون خود مشاهده خواهد کرد و دیگران

۱. محمد بن علی کراچی، کنز الفوائد، ج ۱، قم: دارالذخیر، ص ۳۸۵؛ ترجمه: خدایا! به تو پناه می‌برم از دانشی که سود نمی‌دهد،
دلی که خاشع نیست، دعایی که شنیده نمی‌شود و نفسی که سیر نمی‌گردد.

هم از این معنویت برخوردار خواهند شد.)» امثال امام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ، علامه طباطبایی رَضِيَ اللهُ عَنْهُ، رهبر حکیم انقلاب مَلَّكَ اللهُ مَقَالَهُ و حاج قاسم سلیمانی، کلمات و بیانات ایشان چقدر برای ما جذاب است. برای اینکه این‌ها نه تنها چهل شبانه‌روز، بلکه گاهی چهل سال یا بیشتر کوشیدند تا خدا جان و روح آن‌ها را مهمان حکمت‌های خود کند؛ [تا اینکه] این‌همه در دنیا تأثیرگذار شدند، موفق بودند، کارهایشان پیش رفت، بساط ظلم را برچیدند و لیاقت حمایت از محرومان و ستم‌دیدگان را پیدا کردند. این لیاقت می‌خواهد.

ممکن است کسی ستم‌کردن یا در ستم‌پذیری را بلد باشد [و بداند]؛ اما انسان کامل کسی است که به جای ستم‌پذیری «هَيْهَاتَ مِنَّا الذُّلَّةُ»^۱ [بگویند] و در مقابل ستمکاران [بایستند]، گردن ستمکاران را بشکند و ریشه ستمکاران را از بُن برآورد. چنین آدمی باید اهل اخلاص باشد و باید خدا این موهبت را به او عنایت بفرماید.

۱. احمد بن علی طبرسی، الاحتجاج، ج ۲، مشهد: المرتضی، ۱۴۰۳ق، ص ۳۰۰؛ ترجمه: محال است تن به ذلت دهیم.

ثواب فراگرفتن چهل حدیث

در حدیثی از امام صادق علیه السلام داریم:

«مَنْ حَفِظَ مِنْ شِيعَتِنَا أَرْبَعِينَ حَدِيثًا، بَعَثَهُ اللَّهُ
يَوْمَ الْقِيَامَةِ عَالِمًا فَقِيهًا وَلَمْ يُعَذِّبْهُ.»^۱

اگر از شیعیان ما کسی چهل حدیث در هر زمینه‌ای حفظ کند و با آن‌ها ارتباط بگیرد و زندگی کند، خدا روز قیامت این آدم را عالم فقیه محشور می‌کند. او دیگر بی‌سواد یا کم‌سواد نیست؛ عالم فقیه است. خدا این آدم را عذاب نمی‌کند. این برکت [حفظ] چهل حدیث است؛ [برای مثال]:

«الصَّلَاةُ قُرْبَانٌ كُلِّ تَقِيٍّ.»^۲ : نماز وسیله تقرب هر انسان باتقوایی است. همین «هَيَّاتِ مِنَّا الذِّلَّةَ» حدیثی از امام حسین علیه السلام است. همین حدیث «چهل شبانه‌روز اخلاص» یا همین حدیثی که حضرت فرمودند: «هرکس چهل حدیث از ما حفظ کند».

۱. محمد بن علی بن بابویه قمی (شیخ صدوق)، الامالی، به تصحیح محمدباقر کمره‌ای، ج ۱، تهران: کتابچی، ۱۳۷۶ش، ص ۳۰۶؛ ترجمه: هرکس از شیعیان ما چهل حدیث حفظ کند و به آن‌ها عمل نماید، خداوند در قیامت، او را دانشمندی فقیه محشور می‌کند و عذاب نمی‌شود.

۲. محمد بن یعقوب کلینی (شیخ کلینی)، الکافی، به تصحیح علی‌اکبر غفاری و محمد آخوندی، ج ۳، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۶۳ش، ص ۲۶۵؛ ترجمه: نماز وسیله تقرب همه پرهیزگاران به خداوند است.

استجابت دعای چهل مؤمن در حق مؤمن

در حدیثی، امام امیرالمؤمنین علیه السلام فرمودند:

«إِذَا صَلَّى عَلَى الْمُؤْمِنِ أَرْبَعُونَ رَجُلًا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ
فَاجْتَهَدُوا فِي الدُّعَاءِ لَهُ أُسْتَجِيبَ لَهُمْ.»^۱

اگر چهل مؤمن بر جنازه مؤمنی نماز میت بگذارند و کلماتی که در نماز می‌گویند مخلصانه و از صمیم دل بگویند، دعایشان مستجاب می‌شود؛ هم در حق میت مستجاب می‌شود و هم بسیاری چیزهای دیگر که در نماز میت از خدا می‌خواهیم به اجابت می‌رسد. مثلاً در یکی از قنوت‌های نماز میت می‌گوییم: «اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِلْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ، تَابِعِ اللَّهُمَّ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُم بِالْخَيْرَاتِ.» باید حقیقی [باشد و] بفهمیم چه می‌گوییم. حداقل چهل مؤمن باید دعا کنند. بعضی مواقع می‌بینیم بیش از چهارصد مؤمن [بر میت نماز می‌خوانند و این دعا را] می‌گویند.

۱. نعمان بن محمد بن حیون، دعائم الاسلام، به تصحیح آصف فیضی، ج ۱، قم: آل‌البیت علیهم السلام لاحیاء التراث، ص ۲۳۵؛ ترجمه، وقتی چهل نفر از مؤمنان بر جنازه مؤمنی نماز بخوانند و برای او دعا کنند، خداوند دعای آن چهل نفر را اجابت می‌کند.

چهل سال عزاداری امام سجاد علیه السلام

همچنین گفته‌اند:

بَكَى عَلِيٌّ بِنُ الْحُسَيْنِ عَلَى أَبِيهِ حُسَيْنِ بْنِ عَلِيٍّ
صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمَا عِشْرِينَ سَنَةً أَوْ أَرْبَعِينَ سَنَةً
وَمَا وَضَعَ بَيْنَ يَدَيْهِ طَعَاماً [طَعَامٌ] إِلَّا بَكَى عَلَى
الْحُسَيْنِ؛ حَتَّى قَالَ لَهُ مَوْلَى لَهُ: «جُعِلْتُ فِدَاكَ
يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ
الْهَالِكِينَ.» قَالَ: «... إِنَّمَا أَشْكُو بَنِيَّ وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ
وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ.»^۱ إِنِّي لَمْ أَذْكَرْ مَضْرَعَ
بَنِي فَاطِمَةَ إِلَّا خَنَقْتَنِي الْعَبْرَةَ لِذَلِكَ.»^۲

حضرت علی بن الحسین، امام زین العابدین علیه السلام،
چهل سال بر عزای ابا عبد الله علیه السلام گریه کرد. گفتند: چرا
این همه گریه؟ گفت: مگر نشنیده‌اید! یعقوب علیه السلام

۱. اشاره به آیه ۸۶ سوره یوسف: «قَالَ إِنَّمَا أَشْكُو بَنِيَّ وَحُزْنِي إِلَى اللَّهِ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ.» ترجمه: یعقوب گفت: «داستان غم و غصه‌ام را نه پیش شما، بلکه فقط پیش خدا بازگو می‌کنم. البته چیزهایی هم از خدا سراغ دارم که شما از آن بی‌اطلاعید». ۲. جعفر بن محمد بن قولویه، کامل الزیارات، به تصحیح عبدالحسین امینی و غلامرضا عرفانیان یزدی، ج ۱، نجف: المرتضویه، ۱۳۵۶ش، ص ۱۰۷؛ ترجمه: امام سجاد علیه السلام بیست یا چهل سال بر پدرش امام حسین علیه السلام گریستند. غذایی نبود که مقابل حضرت بگذارند و ایشان به یاد پدرشان اشک نریزند. تا جایی که خدمتکار حضرت به ایشان گفت: «فدایت شوم ای پسر رسول خدا، می‌ترسم که شما جانتان را از دست دهید.» امام سجاد علیه السلام فرمودند: داستان غم و غصه‌ام را فقط پیش خدا می‌گویم و از لطف و کرم بی‌اندازه او چیزی می‌دانم که شما نمی‌دانید. هرگاه محل کشته‌شدن فرزندان فاطمه علیه السلام را به یاد نمی‌آورم، حزن و غصه گلویم را می‌فشارد.

دوازده پسر داشت. یکی از پسرانش مفقود شد و سرنوشت او معلوم نبود؛ نه اینکه حتماً کشته شده باشد. یعقوب علیه السلام آن قدر گریه کرد که چشم او به نابینایی رفت. من در یک روز همه عزیزانم جلوی چشمم پرپر شدند. چطور انتظار دارید وقتی آب می‌بینم بر لب تشنه آنها گریه نکنم یا وقتی مظلومی را می‌بینم بر مظلومیت آنها گریه نکنم! طبیعی است که باید گریست.

امیدواریم خدای متعال این اربعین و مفهوم اربعینی را، چه اربعین امام حسین علیه السلام و حماسه حسینی، چه اربعین اخلاص چهل شبانه‌روزی و چه همه برکات و مفاهیم ارزشمند اربعین، برکت زندگی و سعادت آینده و آخرت ما قرار بدهد ان شاء الله.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ﴿١﴾ اللَّهُ الصَّمَدُ ﴿٢﴾ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ﴿٣﴾
وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ﴿٤﴾.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

خطبه دوم

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى
سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ أَبِي الْقَاسِمِ الْمُصْطَفَى
مُحَمَّدٍ وَعَلَى عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ وَعَلَى فَاطِمَةَ
الزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ نِسَاءِ الْعَالَمِينَ وَعَلَى الْحَسَنِ
وَالْحُسَيْنِ سَيِّدَيْ شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ وَعَلَى عَلِي
بِْنِ الْحُسَيْنِ زَيْنِ الْعَابِدِينَ وَعَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِي
وَعَلَى جَعْفَرِ بْنِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى مُوسَى بْنِ جَعْفَرٍ
وَعَلَى عَلِي بْنِ مُوسَى وَعَلَى مُحَمَّدِ بْنِ عَلِي
وَعَلَى عَلِي بْنِ مُحَمَّدٍ وَعَلَى الْحَسَنِ بْنِ عَلِي
وَعَلَى الْحُجَّةِ الْقَائِمِ الْمُنتَظَرِ الْمَهْدِيِّ صَلَوَاتُ
اللَّهِ وَسَلَامُهُ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ.
أَوْصِيكُمْ عِبَادَ اللَّهِ وَنَفْسِي بِتَقْوَى اللَّهِ وَنَظْمِ أَمْرِكُمْ.

نصرت خدا؛ شامل حال یاری کنندگان دین خدا

امیرالمؤمنین عليه السلام فرمودند: «فَإِنَّهُ جَلَّ اسْمُهُ قَدْ

تَكْفَلُ بِنَصْرٍ مِّنْ نَّصْرِهِ وَإِعْزَازٍ مِّنْ أَعَزَّةٍ»^۱ خدای تبارک و تعالی که اسم او با جلالت و با عظمت است، متکفل یاری کردن کسانی است که دین او را یاری می‌کنند. هر که دین خدا را یاری کند، خدا یاور او خواهد بود. هر کس به عزت دین، عزت اسلام و عزت مسلمانان اهمیت بدهد و اعتلا ببخشد، خدا این انسان را عزیز می‌کند:

﴿مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَىٰ إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾^۲

اگر کار کوچکی به خدا عرضه کنید، خدا پاداش ده برابر عنایت می‌کند. چقدر از بزرگان را می‌بینیم که بسیار با عظمت و عزیز هستند. رازورمز آن همین است: این‌ها جان، سلامتی، استراحت و منافعشان را کنار زدند و برای خدمت به پای دین خدا آمدند. این رمز موفقیت بزرگان ماست. همچنین فرمود:

۱. از نامه ۵۳ نهج البلاغه (عهدنامه مالک اشتر)؛ ترجمه: خداوند، جل اسمه، متعهد شده است که یاری‌کننده خود را یاری کند و گرامی‌دارنده خود را گرامی بدارد.

۲. آنانی که کار خوب به قیامت بیاورند، ده برابرش نصیبشان می‌شود و آن‌هایی که کار بد به قیامت بیاورند، فقط به همان اندازه مجازات می‌بینند. به هر حال، به هیچ‌یک از این دو دسته ستم نمی‌شود (انعام: ۱۶۰).

﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ
أَقْدَامَكُمْ﴾^۱

[اگر] خدا را یاری کنید، خدا شما را یاری می‌کند و پاها و قدم‌هایتان را ثابت نگه می‌دارد؛ یعنی به شما امید می‌دهد و آینده روشن را به شما می‌نماید. گاهی اصلاً خبر نداریم چه می‌شود؛ اما با همه وجودمان با امید پیش می‌رویم. این لطف و عنایت خداست. انقلاب ما با امید پیروز شد؛ وگرنه داستان ما که خالی بود.

مناسبت‌های هفته

به ترتیب تاریخ می‌گوییم. اگر به ترتیب اهمیت می‌گفتم، باید از رحلت رسول گرامی اسلام صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ و شهادت امام حسن مجتبی عَلَيْهِ السَّلَام شروع می‌کردم؛ اما به ترتیب تاریخ می‌گوییم تا به موقع آن را هم عرض کنم.

۱. مسلمانان! اگر به دین خدا کمک کنید، خدا هم کمکتان می‌کند و قدم‌هایتان را محکم می‌سازد (محمد: ۷).

سالروز قیام ۱۷ شهریور

امروز سالگرد [قیام] ۱۷ شهریور ۱۳۵۷ است. روز ۱۶ شهریور مردم در تهران شعار می‌دادند. و وقتی می‌خواستند به خانه‌هایشان برگردند، آخرین شعارشان این بود که می‌گفتند: «فردا وعده ما میدان ژاله.» این یکی از گفته‌ها بود که شعارگونه آن را ادا می‌کردند. روز بعد، همه کسانی که در متن نهضت و انقلاب و تظاهرات حضور داشتند، به سمت میدان ژاله سرازیر شدند. البته رژیم منحوس شاهنشاهی هم بی‌رحمانه مردم را به رگبار بست. ده‌ها نفر به شهادت رسیدند، بیش از صد نفر مجروح شدند و [قیام] ۱۷ شهریور رقم خورد.

بسیاری از شهدای ۱۷ شهریور خانم‌های با پوشش دینی بودند. کسانی که الان حجاب را رعایت نکنند، در قیامت جواب این مظلومان به شهادت رسیده را، چه خانم و چه آقا، چه باید بگویند؟ این عزیزان و بندگان خدا در روز ۱۷ شهریور بسیار مظلومانه به شهادت رسیدند. علو درجات را برای آن شهیدان

مظلوم از خدای متعال ملتمسانه درخواست می‌کنیم
و از خدا می‌خواهیم در پیمودن راه آن‌ها و در اهتزاز
نگه داشتن پرچمی که آن‌ها به پای آن خون و جان
دادند کوتاهی نکنیم ان شاء الله.

روز جهانی سوادآموزی

روز جهانی مبارزه با بی‌سوادی است. این برای
جامعه ما خوب نیست. در جامعه رسول خدا ﷺ
نباید بی‌سوادی دیده شود. ما پیغمبری داشتیم که
در اولین آیاتی که بر آن حضرت نازل شد، صحبتش را
با ادبیات دانش و دانش‌آموزی و دانشگاه و مدرسه
آغاز کرد:

﴿اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ﴾^۱

مطلب دیگر اینکه بی‌سوادی را در کشور ما و بعضی
کشورهای اسلامی با کشورهای غیرمسلمان مقایسه
می‌کنند. این مقایسه درستی نیست که بگوییم مثلاً
ایران این قدر درصد بی‌سوادی دارد، انگلستان یا جای

۱. بخوان به نام خدا، قرآن را؛ همان‌که آفرید جهان را (علق: ۱).

دیگر این قدر درصد. آن‌ها هرچه سواد دارند، آن چیزی است که از مدرسه یاد می‌گیرند؛ اما [در میان] مسلمانان و پیروان اهل بیت علیهم‌السلام، کسانی هم که سواد خواندن و نوشتن ندارند، از طریق گوششان، پای منبر و موعظ و سخنرانی و در هیئت‌های مذهبی و جلسات قرآنی، به انحاء مختلف همیشه در حال سوادآموزی هستند. لذا مثلاً بسیاری اوقات نوه‌های دانش‌آموز پیش‌پدر بزرگ‌هایی که سواد خواندن و نوشتن ندارند کم می‌آورند. ممکن است نوه دانشجو باشد و پدر بزرگ سواد خواندن و نوشتن نداند؛ اما وقتی تبادل مطالعات و معلومات می‌شود، آنگاه معلوم می‌شود سواد آن پیرمرد بسیار بیشتر از این جوان به ظاهر تحصیل کرده است.

جا دارد ما دائم در حال معرفت‌افزایی باشیم. همین که فرمود: چهل حدیث یاد بگیریم، این یعنی سواد. حال ممکن است کسی با خواندن حفظ می‌کند و کسی با شنیدن. به هر حال، صاحب این سواد می‌شود و این هم ارزشمند است.

رحلت رسول اکرم ﷺ

شهادت و رحلت رسول گرامی اسلام ﷺ را در پیش داریم. در بعضی روایات آمده است که رسول گرامی اسلام ﷺ را مسموم کردند؛ یعنی آن حضرت مظلومانه به شهادت رسیده است. آن حضرت دشمنانی داشت که مایل نبودند سایه برکت رسول خدا ﷺ بر سر مسلمانان باشد و برای حضرت نقشه کشیدند. رحلت آن حضرت را پیشاپیش تسلیم عرض می‌کنیم و خودمان را آماده می‌کنیم در مجالس و محافل بزرگداشت رحلت نبی مکرم اسلام ﷺ نقش آفرین باشیم. روز وقف هم در پیش است. حدیثی از رسول خدا ﷺ درباره وقف عرض می‌کنم تا از این زاویه عرض خودمان را رسانده باشیم. حضرت فرمودند:

«إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مِنْ ثَلَاثٍ: عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ أَوْ صَدَقَةٍ تَجْرِي لَهُ أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ.»^۱

۱. محمد بن احمد فتال نیشابوری، روضة الواعظین، ج ۱، قم: الشریف الرضی، ۱۳۷۵ ش، ص ۱۱؛ با مرگ انسان، رشته عملش قطع می‌شود، مگر از سه چیز: صدقه جاری (و ماندگار)، دانشی که مردم از آن بهره‌مند شوند و فرزند نیکوکاری که برایش دعا کند.

هر آدمی که می‌میرد و از دنیا می‌رود، همهٔ اعمال او قطع می‌شود و هر کاری که می‌کرد حالا دیگر نیست؛ اما سه چیز است که قطع نمی‌شود. در واقع به ما می‌گوید: آگاه باشید. این سه چیز را در زندگی داشته باشید که بعد از مرگ خیلی به کار شما می‌آید:

«عِلْمٌ يُنْتَفَعُ بِهِ»: اگر علمی داشته باشد که مردم از آن استفاده کنند. [امثال] مرحوم محمدکاظم آشتیانی، [شهید] تهرانی [مقدم]، پدر موشکی ایران و [شهید] شهریاری. خدا این‌ها را رحمت کند. [همچنین] بسیاری از بزرگان، علما، اندیشمندان، فقها و ریاضی‌دانان، در علوم و فنون مختلف چیزهایی از خودشان به یادگار گذاشتند که ملت‌ها از علم و دانش‌ها در پزشکی، امنیت و عرصه‌های مختلف استفاده می‌کنند. این علمی که مورد استفاده قرار می‌گیرد.

«أَوْ صَدَقَةٌ تَجْرِي لَهُ»: یا صدقه‌ای را [باقی بگذارد]. مثل این مسجدی که ما در آن نماز می‌گذاریم. بسیاری از مساجد و مدارس ما، خصوصاً مدارس علمیه، موقوفه هستند. دیگران این‌ها را وقف کردند و دائم برکات دارد. امثال علامه طباطبایی، امام رَحْمَةُ اللَّهِ عَلَيْهِ، فقها،

گزیده بیانات آیت الله عابدینی در خطبه‌های نماز جمعه ۱۷ شهریور ماه ۱۴۰۲

مراجع تقلید، علما، وُغَّاز و منبری‌ها، همه این‌ها دائم از این مدارس تربیت می‌شوند و برکات آن‌ها به مردم می‌رسد. این‌ها برکت وقف است. کسی که مدرسه فیضیه را وقف کرده است، در قیامت همواره حال او خوب است و شرایط پسندیده‌ای دارد.

«أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ يَدْعُو لَهُ»؛ یا فرزند صالحی تربیت کرده که همیشه برای پدر و مادر دعا می‌کند. علم مفید، صدقه دائم‌الاستفاده و دعایی که فرزند صالح دائم برای پدر و مادر می‌کند، این‌ها همیشه در پرونده عمل آن کسی که از دنیا رفته جریان دارد و پرونده او بسته نشده است.

شهادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام

شهادت حضرت امام حسن مجتبی علیه السلام را هم پیشاپیش تسلیت عرض می‌کنم. حدیثی [از آن حضرت] عرض می‌کنم که برای ما فایده دارد:

قَالَ رَجُلٌ لِلْحَسَنِ بْنِ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «يَا ابْنَ رَسُولِ اللَّهِ، أَنَا مِنْ شَيْعَتِكَ.» فَقَالَ الْحَسَنُ بْنُ عَلِيٍّ عَلَيْهِ السَّلَامُ: «يَا عَبْدَ اللَّهِ، إِنْ كُنْتَ لَنَا فِي

أَوْامِرِنَا وَزَوَاجِرِنَا مُطِيعاً فَقَدْ صَدَقْتَ، وَإِنْ كُنْتَ
بِخِلَافِ ذَلِكَ فَلَا تَزِدْ فِي ذُنُوبِكَ بِدَعْوَاكَ مَرْتَبَةً
شَرِيفَةً لَسْتَ مِنْ أَهْلِهَا. لَا تَقُلْ: 'أَنَا مِنْ شِيعَتِكُمْ.'
وَلَكِنْ قُلْ: 'أَنَا مِنْ مُوَالِيكُمْ وَمُحِبِّكُمْ، وَمُعَادِي
أَعْدَائِكُمْ.' وَأَنْتَ فِي خَيْرٍ، وَإِلَى خَيْرٍ.^۱

شخصی خدمت امام حسن مجتبی علیه السلام آمد و عرض کرد: «یا ابن رسول الله، انا من شیعَتِکُم.» فرض کنید بنده و شما خدمت امام برویم و بگوییم: «آقا، من شیعه شما هستم.» ببینیم می‌توانیم چنین حرفی بزنیم! امام علیه السلام فرمودند:

«یا عبد الله، ان کنت لنا فی اوامرنا و زواجرنا مطیعاً فقد صدقت.» ای بنده خدا، اگر هرچه ما امر کردیم تو اطاعت کردی و هرچه ما نهی کردیم تو کناره گرفتی، یعنی به امر و نهی ما اهمیت دادی، راست می‌گویی؛ تو شیعه ما هستی.

۱. (منسوب به) امام حسن عسکری علیه السلام، تفسیر منسوب به امام حسن عسکری علیه السلام، به تصحیح محمدباقر موحد ابطحی اصفهانی، ج ۱، قم: مدرسه امام مهدی علیه السلام، ۱۴۰۹ق، ص ۳۰۸؛ ترجمه: مردی به امام حسن علیه السلام عرض کرد: «(من از شیعیان شما هستم.)» امام حسن علیه السلام فرمودند: ای بنده خدا! اگر مطیع اوامر و نواهی ما باشی، راست می‌گویی؛ ولی اگر چنین نباشی، پس با ادعای چنین منزلت والایی که اهلش نیستی، برگناهانت می‌فزاید. نگو: «(من از شیعیان شما هستم.)» بلکه بگو: «(من از دوستان شما و دشمن دشمنان شما هستم.)» در این صورت، تو آدم خوبی هستی و به خوبی گرایش داری.

«وَإِنْ كُنْتَ بِخِلَافِ ذَلِكَ فَلَا تَزِدْ فِي دُئُوبِكَ بِدَعْوَاكَ
مَرْتَبَةً شَرِيفَةً لَسْتَ مِنْ أَهْلِهَا.» اما اگر چنین نبودی،
ما امر کردیم تو اهمیت ندادی، ما نهی کردیم تو
به بدی عمل کردی؛ پس با این ادعایت به گناهت
اضافه نکن. ادعا نکن که من شیعه هستم و این
مرتبه شریف و این مقام والا را به خودت نسبت نده.
تو اهل این [مرتبه] نیستی. تو که امر ما را گوش
نکردی و نهی ما را نپذیرفتی.

«لَا تَقُلْ: 'أَنَا مِنْ شِيعَتِكُمْ.'»: اگر پای کار و مرد میدان
نیستی، حجاب و عفاف را رعایت نمی‌کنی، اهل امر
به معروف و نهی از منکر نیستی، حلال و حرام برایت
اهمیت ندارد، از ربا پرهیز نمی‌کنی، غیبت می‌کنی و
دروغ می‌گویی؛ ادعا نکن که من شیعه اهل بیت عليهم السلام
هستم.

«وَلَكِنْ قُلْ: 'أَنَا مِنْ مُوَالِيكُمْ وَمُحِبِّكُمْ، وَمُعَادِي
أَعْدَائِكُمْ.' وَأَنْتَ فِي خَيْرٍ، وَإِلَى خَيْرٍ.»: به جای آن
بگو: «ما گناه کردیم؛ اما شما را دوست داریم، به
شما امید داریم و با دشمنان شما دشمن هستیم.»
سپس فرمودند: «خیر بینی.»

این هم حدیث تکان دهنده‌ای است. همه ما دوست داریم شیعه اهل بیت علیهم‌السلام باشیم. حضرت فرمودند: وقتی شیعه هستید که هرچه ما نهی کردیم نکنید و هرچه ما دستور دادیم انجام بدهید. به این هم توجه داشته باشیم.

یادبود علمای مجاهد اسلام و انقلاب

سالگرد شهادت دومین شهید محراب، آیت‌الله مدنی رحمة الله علیه را گرامی می‌داریم. [سالگرد] شهادت روحانی مبارز، شیخ محمد خیابانی، این مرد آزادگی را احترام می‌گذاریم. [سالگرد] ارتحال آیت‌الله بزرگوار، مرحوم سید محمود طالقانی، اولین امام جمعه تهران، مبارز و زندان‌کشیده [را نیز در پیش داریم]. امیدواریم خدا روح ایشان را با ارواح اجداد طاهرشان محشور بفرماید.

سالگرد درگذشت جلال آل احمد

[سالگرد] درگذشت جلال آل احمد [است]. نویسنده انقلابی و مبارز در عرصه قلم با استعمار آمریکا

و انگلیس و نفوذ اجانب؛ کسی که کتاب فاخر
غرب‌زدگی را نوشت. امام رَحْمَةُ اللهِ عَلَيْهِ این کتاب را مطالعه
کرد و جلال آل احمد را تحسین کرد. امیدواریم خدا
ارواح همه شهدا، بزرگان، اموات و اثرگذاران را با ارواح
انبیا و اولیا عَلَيْهِمُ السَّلَامُ محشور بفرماید.

دعای پایانی

پروردگارا! بر عزت، اقتدار و عظمت اسلام و اسلامیان
بیفزای؛ نقشه‌های شوم دشمنان اسلام را به خودشان
برگردان؛

به همه موکب‌داران و دست‌اندرکاران پیدایش این
حماسه عظیم اربعینی اجر و پاداش عنایت بفرما؛
به ملت مؤمن و میزبانان مهربان عراقی که با آغوش
باز و با همه امکاناتشان، خدمتگزار زائران اربعینی
سراسر دنیا بودند اجر و پاداش عنایت بفرما؛

امسال در این حرکت حماسی اربعینی، از کشور ما
بیش از چهارمیلیون نفر از مرزها بیرون رفتند. از
کشورهای مختلف دنیا هم [جمعیت‌های میلیونی

به کشور عراق وارد شدند]. البته [زائران] بعضی از کشورهای همسایه هم از طریق کشور ما راهی عتبات عالیات و سرزمین عراق شدند. جمعیتی بسیار بیشتر از بیست میلیون نفر، در کشور عراق با محوریت حرم ابا عبدالله الحسین علیه السلام، ابوالفضل العباس علیه السلام و یاران باوفای ایشان اجتماع کردند.

خدایا! این عظمت خیره‌کننده را هر سال با شکوه‌تر از سال‌های گذشته، روزی مسلمانان جهان بفرما؛ پروردگارا! به مریض‌های ما شفای عاجل عنایت بفرما؛

زیارت‌ها را قبول بفرما؛

اموات و گذشتگان را ببخش و پیامرز؛

روح امام راحل رحمة الله علیه و ارواح شهیدان، به‌ویژه حاج قاسم سلیمانی و ابومهدی المهندس، بنیان‌گذاران و معماران این حرکت عظیم در عصر جدید، ارواح آن‌ها را مهمان سفره انبیا و اولیا علیهم السلام قرار بده؛

سایه عزت و اقتدار رهبر حکیم انقلاب اسلامی را بر سر مسلمانان جهان و مستضعفان عالم مستدام بدار؛

توفیق شرکت در نمازهای جمعه و جماعت و همه
شعائر دینی را به همه ما عنایت بفرما؛
قلب نازنین امام زمان عَجَّلَ اللَّهُ تَعَالَى
فَرَجَهُ الشَّرِيفَ را از همه ما راضی و
شاد بفرما.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ
بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ
اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا
﴿٣﴾.

وَالسَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.

